

I. **VAN PUYVELDE, Intellectuele rechten van werknemers, Antwerpen, Intersentia, 2012, 172p.**

De hele problematiek van creaties tot stand gebracht door werknemers bevindt zich op het snijpunt van twee rechtstakken, namelijk enerzijds van het recht van de intellectuele eigendom (o.a. het auteurs-, octrooi- en modellenrecht, de bescherming van software en databanken) en anderzijds van het arbeidsrecht. Beide rechtstakken huldigen een verschillend uitgangspunt. Waar dit binnen het recht van de intellectuele eigendom is dat de creaties in de eerste plaats toekomen aan de schepper(s) ervan, geldt in het arbeidsovereenkomstenrecht dat een werknemer zijn arbeidskracht ter beschikking stelt in ruil voor loon met als gevolg dat de werkgever aanspraak kan maken op de producten van de arbeid van de werknemer.

Het hier besproken boek handelt over de zojuist aangestipte problematiek en is het resultaat van onderzoek dat op vraag van het LBC-NVK werd verricht naar een aangepast kader om de overdracht van intellectuele rechten van werknemers naar werkgevers te regelen. De auteur voerde de onderzoeksopdracht uit door na een analyse van de actuele positie van werknemers binnen de verschillende intellectuele rechten, met uitsluiting van het merkenrecht, een voorstel te formuleren om via sociaal overleg te komen tot een oplossing voor de overdracht van intellectuele rechten die ontstaan zijn binnen het kader van een dienstbetrekking.

In het omvangrijkste deel van het boek geeft Ilse Van Puyvelde een overzicht van hoe de huidige toestand is m.b.t. creaties tot stand gebracht door werknemers, waarbij vooreerst de situatie van de niet beschermde creaties van werknemers wordt onderzocht. Gelet op het feit dat het bij laatstgenoemde creaties om niet door intellectuele rechten beschermde prestaties gaat, wordt de vraag naar de rechthebbende ervan beantwoordt vanuit het arbeidsrecht. De bescherming van deze creaties wordt grondig geanalyseerd zodat de lezer een heel uitgebreid, genuanceerd en juridisch onderbouwd antwoord krijgt op de vraag of er op werknemers een geheimhoudingsplicht rust, en of zij deze creaties mogen gebruiken. Ook de geldigheid van geheimhoudingsbedingen in arbeidsovereenkomsten of het arbeidsreglement komt hier aan bod. Vervolgens komen de regelingen voorzien in de verschillende intellectuele eigendomsrechten aan bod (kwekersrecht, tekeningen- en modellenrecht, de auteurswet, de softwarewet, de wet databanken en de wet betreffende topografieën van halfgeleiderprodukten, met uitzondering van het merkenrecht). Een afzonderlijk deel is gewijd aan uitvindingen in dienstverband, daar in het octrooirecht een wettelijke regeling over de bestudeerde problematiek ontbreekt. Wat deze uitvindingen in dienstverband betreft

wordt natuurlijk ook aandacht besteed aan (de geldigheid van) bedingen van overdracht aan een werkgever.

De grote verdienste van I. Van Puyvelde is dat zij voortdurend in haar analyse de band legt tussen het recht van de intellectuele eigendom en het arbeidsrecht, iets wat bijv. bij de studie van deze problematiek door beoefenaren van het recht van de intellectuele eigendom vaak ontbreekt. Zo gaat Ilse Van Puyvelde bijv. in op de vraag of de vergoeding die een werknemer-auteur verkrijgt in ruil voor de overdracht van auteursrechten loon is in de arbeidsrechtelijke zin of in de sociaalzekerheidsrechtelijke zin. Zo ook beantwoordt zij de vraag of de rechten op uitvindingen kunnen worden overgedragen in een arbeidsreglement.

In haar laatste deel doet Ilse Van Puyvelde een eigen voorstel om de problematiek van creaties tot stand gebracht door werknemers te regelen. Gelet op haar vaststelling dat de talrijke in het verleden reeds bij het parlement ingediende wetsvoorstellen, die zij trouwens grondig analyseert, en die poogden een wettelijke regeling voor uitvindingen van werknemers tot stand te brengen, tot hiertoe op niets uitdraaiden, kiest zij resoluut voor een andere piste, namelijk een voorstel voor een collectieve arbeidsovereenkomst op het niveau van de bedrijfstak. Volgens haar haalt een sectoruniforme regeling de hele problematiek uit de economische concurrentie en werkt deze compenserend t.a.v. de machtsverhoudingen in de ondernemingen die weinig gunstig zijn voor werknemers. Wel opteert zij voor een toepassingsgebied dat niet alleen octrooieerbare uitvindingen op het oog heeft maar ook de andere industriële eigendomsrechten, met uitzondering van het merkenrecht. Zij ziet dergelijke CAO, bij gebreke aan een wettelijke regeling, als een manier om de contractsvrijheid van de werkgever aan banden te leggen en de machtsverhoudingen op ondernemingsniveau te compenseren. Bovendien meent zij dat aldus ingespeeld kan worden op de specifieke noden van de bedrijfstak. Een model van collectieve arbeidsovereenkomst werd trouwens door haar uitgewerkt.

Het hier besproken boek is niet alleen waardevol daar het mooi overzicht geeft van de huidige stand van zaken betreffende creaties tot stand gebracht door werknemers, maar ook daar het een nieuwe denkpiste opent in de discussie over de vraag wie rechthebbende is m.b.t. uitvindingen van werknemers.

Hendrik Vanhees
U. Antwerpen/U.Gent